

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Тема 1. Теоретико-методологічні засади трудового навчання у початковій школі. Методи, прийоми та засоби трудового навчання. Класифікація методів навчання

План

1. Предмет, зміст, завдання трудового навчання технологічної освітньої галузі та його методологічні засади.

2. Змістові лінії освітньої галузі «Технології» у концепції НУШ. Нормативні документи змісту освіти. Навчально-методичний аналіз (характеристика) Державних стандартів освіти, типових освітніх програм, календарних планів, підручників та посібників для учнів початкової школи.

3. Система основних принципів визначення змісту навчання технологічної освітньої галузі у початковій школі. Принципи навчання як дидактична категорія (принципи трудового навчання).

4. Методи, прийоми і засоби технологічної освітньої галузі, їх загальна характеристика

5. Класифікація методів навчання та їх характеристика.

Ключові слова: Державний стандарт освіти, Концепція НУШ, типові освітні програми, змістові лінії технологічної освітньої галузі, календарне планування, принципи навчання, методи, прийоми, засоби технологічної освіти, класифікація методів навчання.

Література

1. Державний стандарт початкової освіти (Затверджено у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-derzhavnog-688>.
2. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради, 2017, № 38 – 39, ст.380). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Концепція Нової української школи. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
4. Александров Ю.В. Загальні психологічні особливості молодших школярів / Ю.В.Александров // Александров Ю.В. Психологія розвитку. Навчальний посібник // Ю.В.Александров. – Х: ФОП Панов А.М., 2015. – 336 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/14080908/psihologiya/zagalni_psihologichni_osoblivosti_molodshih_s_hkolyariv#795.
5. Байбара Т. М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади / Т. М. Байбара // Початкова школа. – 2010. – №8. – С. 46–50.
6. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
7. Коберник І. Оцінювання в новій українській школі: ресурс для розвитку замість вироку – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/view/otsinyuvannya-v-novij-ukrayinskij-shkoli-resurs-dlya-rozvytku-zamist-vyroku/>.
8. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2003.
9. Навчальна програма з курсу «Я досліджую світ», 1 – 2 класи (НУШ). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWVpbnxwb2NhdGtvdMfza29sYW5kb3Znb3BvbHVrfGd4OjIwZDZmYWZlZTkYNDI2MmM>
10. Нова українська школа. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
11. Нова українська школа: poradnik dla vchytela / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

12. Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року (розроблена під керівництвом О.Я.Савченка). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>
13. Освітня програма 1-4 класи. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/osvitnya-programa-1-4-klasi-54820.html>.
14. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К.: Генеза, 2002. – 366 с.
15. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015pp.).

Тема 2. Урок в освітній галузі «Технології» (трудове навчання). Організація позаурочної роботи з художніх видів праці

План

1. Урок як форма організації навчально-трудової діяльності учнів початкової школи. Типи і структура занять трудового навчання. Форми організації праці учнів.
2. Методологія розробки планів-конспектів занять технологічної освітньої галузі. Врахування навчальних можливостей учнів при складанні плану-конспекту заняття.
3. Специфіка підготовки учителя до заняття. Педагогічний аналіз заняття.
4. Використання міжпредметних зв'язків на заняттях. Особливості інтегрованих занять.
5. Оцінно-діагностична діяльність вчителя початкової школи. Система контролю і оцінювання досягнень учнів. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи (словесне і бальне оцінювання).
6. Завдання і принципи позаурочної роботи. Форми позаурочної роботи. Індивідуальна робота з учнями. Гуртки в початковій школі: планування, організація, проведення. Масові форми позаурочної роботи. Екскурсія як форма організації навчання.

Ключові слова: урок, структура уроку, типи уроків, міжпредметні зв'язки, інтегровані заняття, попередня підготовка вчителя до уроку, безпосередня підготовка вчителя до уроку, позаурочна робота, позашкільна діяльність.

Література

1. Александров Ю.В. Загальні психологічні особливості молодших школярів / Ю.В.Александров // Александров Ю.В. Психологія розвитку. Навчальний посібник // Ю.В.Александров. – Х: ФОП Панов А.М., 2015. – 336 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/14080908/psihologiya/zagalni_psihologichni_osoblivosti_molodshih_shkolyariv#795.
2. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200с.
3. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
4. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4 кл.) / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012. – 2015.) – 160 с.
5. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
6. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2007. – 138с.
7. Коберник І. Оцінювання в новій українській школі: ресурс для розвитку замість вироку – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/view/otsinyuvannya-v-novij-ukrayinskij-shkoli-resurs-dlya-rozvytku-zamist-vyroku/>.
8. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2003.

9. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
10. Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року (розроблена під керівництвом О.Я.Савченко). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>
11. Освітня програма 1-4 класи. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/osvitnya-programa-1-4-klasi-54820.html>.
12. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
13. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К.: Генеза, 2002. – 366 с.
14. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012–2015). - 128 с.
15. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015pp.).
16. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з метод. труд. навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. - 220с.

**Тема 3. Папір у навчально-трудо́вій діяльності учнів технологічної освітньої галузі. Основні ручні прийоми обробки паперу(картону): згинання і складання паперу. Оригами; Елементи графічної грамоти; Різання паперу (картону).
Технологія різання паперу**

План

1.Короткі відомості з історії винайдення паперу і розвитку паперової промисловості. Види паперу та їх властивості. Досліди з різними видами паперу. Сировина та сучасне виробництво паперу. Застосування різних видів паперу у народному господарстві, побуті та різних сферах трудової діяльності. Методика використання різних видів паперу у практичній роботі

2. Складання як виробнича операція у паперовій промисловості. Перегинання і складання як основна складова у створенні виробів у техніці оригамі. Поняття про оригамі та історія розвитку. Базові форми оригамі, їх поєднання. Методика навчання учнів виготовленню виробів у техніці оригамі.

3.Елементи графічної грамоти. Поняття про технологічний процес. Виробничі операції як складові частини технологічного процесу. Графічна грамота – мова техніки. Технічна графіка – лінії, умовні позначення на кресленні. Призначення ліній і умовних позначень. Види розмічань. Графічні зображення: технічний рисунок, ескіз, розгортка, креслення, інструкційні і технологічні картки. Читання графічних зображень. Площинні та об'ємні картонажні роботи. Методика навчання учнів площинному та об'ємному монтажу.

4.Різання паперу (картону). Технологія різання паперу. Зміст понять: «розрізати». «надрізати». «вирізати». «відрізати». Витинанка як вид декоративно-прикладного мистецтва. Її види та загальна характеристика Симетрія й асиметрія у композиційних вирізуваннях. Дзеркальна (осьова) симетрія. Раппорт у композиційних вирізуваннях. Створення силуетних симетричних композицій. Способи формування симетричних силуетних і складних раппортних структур (розетки, орнаменти). Техніка безпеки при роботі. Методика навчання учнів виготовленню витинанок.

Ключові слова: паперова промисловість, папір, картон, види паперу, виробнича операція, складання, перегинання, оригамі, технологічний процес, графічні зображення, елементи графічної грамоти, технічна графіка, різання паперу, витинанка, раппорт, методика навчання.

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012. – 2015.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
8. Навчальна програма з курсу «Я досліджую світ», 1 – 2 класи (НУШ). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnxwb2NhdGtvdmFza29sYW5kb3Znb3BvbHVrfGd4OjIwZDVmYWZlZTkxNDI2MmM>
9. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
10. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 –2015). - 128 с.
11. Станкевич М.Є. Українські витинанки. – К.: Наукова думка, 1996. – 120 с.
12. Толмачова М.В Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015р.р.)
13. Хорунжий В,І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. – 220 с.

Тема 4. Аплікація як вид мистецтва та її місце у навчально-трудо́вій діяльності учнів освітньої галузі «Технології»

План

1. Аплікація як вид мистецтва, її особливості в освітньому процесі. Види аплікаційних робіт (предметна, сюжетна, декоративна) та їх загальна характеристика.
2. Техніки аплікацій (клаптикова, торцювання, оригамі, витинанка, квілінг, мозаїка, колаж тощо).
3. Матеріали та обладнання для аплікаційних робіт. Етапи та методика створення аплікаційних робіт. Методика навчання учнів виготовленню аплікацій.

Ключові слова: аплікація, орнамент, оригамі, витинанка, квілінг, колаж, мозаїка, методика навчання.

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012– 2015 рр.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.

5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72 с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56 с.
8. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
9. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012–2015). - 128 с.
10. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015рр.)
11. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з метод. труд. навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. - 220с.
12. Хорунжий В.І. Кращі уроки трудового навчання. 1-4 кл. – Х.: Ранок, 2008. – 208 с.
13. Цибуля О. Об'ємні аплікації з паперу // Початкова освіта. – 2001. - № 9. - С.14.-21.

Тема 5. Палітурні роботи у навчально – трудовій діяльності учнів початкової школи

План

1. Історія винайдення книг. Короткі відомості з історії книгодрукування.
2. Сучасне виробництво книг. Будова книжки та дрібний ремонт книг в умовах школи.
3. Методика виготовлення записничків, книжок-розгорток, вітальних листівок.
4. Художнє проектування і конструювання вітальних (святкових) листівок. Підготовка матеріалу та етапи виконання.

Ключові слова: палітурка, форзац, корінець, титульна сторінка, книжка-розгортка, методика виготовлення.

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012–2015 рр.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
8. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
9. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
10. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012–2015). - 128 с.

11. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015рр.)
12. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. - 220с.

Тема 6. Волокнисті та текстильні матеріали у навчально-трудовій діяльності учнів. Вишивка

План

1.Класифікація волокнистих матеріалів та їх походження. Виготовлення натуральних і хімічних волокон. Прядіння, плетіння. Виробництво пряжі і ниток з волокон. основні властивості волокон та їх практичне використання.

2.Художнє конструювання з волокнистих матеріалів. Волокнисті матеріали у трудовому навчанні. Види робіт з волокнистих матеріалів.

3.Конструювання виробів з волокнистих матеріалів. Аплікація з ниток (пряжі). Методика навчання учнів конструюванню виробів з волокнистих матеріалів. Види текстильних матеріалів. Інструменти і пристосування для роботи з текстильними матеріалами. Процес ткання. Сучасні технології ткацтва. Аплікація з тканини. Методика навчання учнів художньому конструюванню з текстильних матеріалів.

4.Вишивка. Оздоблення виробів вишивкою. Вишивка – один з видів народного мистецтва. Види швів і орнаментів української вишивки. Сміслові значення мотивів старовинних орнаментів, які застосовувались у декорі тканин. Регіональні особливості української вишивки. Інструменти, пристосування і матеріали для роботи над вишивкою. Техніка і методика виконання швів. Ознайомлення учнів з художніми виробами місцевих майстрів народної вишивки. Методика навчання учнів ручному вишиванню. Техніка безпеки при роботі над вишивкою.

Ключові слова: волокнисті матеріали, прядіння, плетіння, ткання, текстильні матеріали, оздоблення, вишивка, методика навчання.

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012–2015 рр.) – 160 с.
4. Гасюк О.О., Степан М.Г. Художнє вишивання. – К.: Вища школа, 1983. – 135с.
5. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. - Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
6. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
8. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
9. Литвинець Е.В. Голки, нитки, намистинки. – К.: Веселка, 1989. – 74 с.
10. Нова українська школа: poradник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

11. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
12. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012–2015 pp.). - 128 с.
13. Толмачова М.В Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015 pp.)
14. Хорунжий В.І., Пономаренко Н.В. Дивосвіт виробів з ниток і тканини. – Тернопіль: Богдан, 2001. - 256 с.
15. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Т.: Астон, 2001. – 220 с.

Тема 7. Природні матеріали у навчально-трудовій діяльності учнів. Пластичні матеріали, їх види та властивості

План

1. Природні матеріали у трудовому навчанні. Види природних матеріалів, їх специфічні особливості та властивості. Інструменти, допоміжні матеріали для роботи з природними матеріалами.

2. Природоохоронна заготівля природних матеріалів, зберігання та підготовка до роботи. Методика конструювання художніх виробів із природних матеріалів. Ознайомлення школярів з природоохоронною заготівлею природних матеріалів та виконання практичних завдань.

3. Види та властивості пластичних матеріалів. Заготовка сировини і виробництво пластичних мас. Художнє конструювання з пластичних матеріалів.

4. Пластилін в навчанні художньої праці. Матеріали, інструменти й приладдя для роботи з пластиліном. Техніка безпеки. Технології формування окремих частин виробу з пластиліну. Посадження частин в окремий виріб та створення тематичних композицій. Використання методу аналогії у створенні окремих виробів і композицій.

5. Пап'є-маше, матеріали та інструменти. Способи, техніка та методика виготовлення виробів у техніці пап'є-маше.

Ключові слова: природні матеріали, пластичні матеріали, заготовка сировини, природоохоронна заготівля, художні вироби, пластилін, пап'є-маше.

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тищенко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тищенко. – К.: Генеза, (2012–2015 pp.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
8. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плєяди», 2017. – 206 с.

9. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
10. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 –2015 рр.). - 128 с.
11. Толмачова М.В Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015рр.).
12. Хорунжий В,І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. - 220с.